

## UZASADNIENIE

Dialog społeczny, jako sztuka osiągania kompromisu w Polsce nabrała szczególnego znaczenia po zmianach ustrojowych, jakie zaszły po 1989 roku, których konsekwencją był m.in. rozwój nowych podmiotów i nowych metod kształtowania i regulowania stosunków społecznych i gospodarczych. W polskich warunkach budowy gospodarki rynkowej i demokracji politycznej, metoda dialogu społecznego i związane z nią porozumienia stały się istotnym elementem konstrukcyjnym ustroju pracy i kształtowania polityki społeczno-gospodarczej kraju. Dialog społeczny odgrywał i odgrywa istotną rolę w reformowaniu państwa, dając przy tym gwarancje harmonijnego rozwoju, zapobiegania konfliktom i zachowania pokoju społecznego.

Obecnie dialog społeczny jest – zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – zasadą, na której opierają się „prawa podstawowe dla państwa” (preambuła). Dialog i współpraca partnerów społecznych stanowi również jeden z filarów społecznej gospodarki rynkowej – art. 20 Konstytucji RP.

W Polsce dialog społeczny prowadzony jest od lat 90. w formie zinstytucjonalizowanej. Wśród sformalizowanych ciał dialogu społecznego najważniejszą, o znaczeniu ogólnokrajowym rolę, z uwagi na swe kompetencje i zakres działania, jest Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Wynika to przede wszystkim z ustawowej regulacji jej funkcjonowania, polegającej na wykonywaniu przez Komisję uprawnień i kompetencji w ramach porządku prawno-ustrojowego, szerokiego zakresu przedmiotowego działania Komisji i jej zespołów problemowych oraz prawnej możliwości wnoszenia pod obrady spraw o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, których rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego, prowadzenia dialogu społecznego na szczeblu centralnym (krajowym) z reprezentatywnymi organizacjami związkowymi i pracodawców.

Przed ustawowym uregulowaniem, które dokonało się w 2001 roku Trójstronna Komisja funkcjonowała w innej formule prawnej przez 8 lat. W podpisanym 22 lutego 1993 roku „Pakcie o przedsiębiorstwie państwowym w trakcie przekształcania” jego sygnatariusze wyrazili wolę utworzenia Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, która miała stanowić płaszczyznę wypracowywania wspólnego stanowiska w sprawie kierunków i instrumentów polityki społeczno-gospodarczej państwa – jako forum rzetelnego i odpowiedzialnego dialogu. Wykonaniem postanowień zawartych w Pakcie było powołanie Komisji na podstawie uchwały Rady Ministrów nr 7/94 z dnia 15 lutego 1994 r.

Prace nad projektem ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego rozpoczęły się z uwagi na konieczność redefinicji zakresu i trybu działania instytucji, na forum których prowadzony jest dialog społeczny na szczeblu krajowym i regionalnym – po 20-letnim okresie funkcjonowania (od 1994 r.) Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.

Konieczność wprowadzenia zmian przejawiała się zarówno w postulatach partnerów społecznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, jak i potrzebach strony rządowej.

Sprawą o podstawowym znaczeniu jest prowadzenie dialogu społecznego w zmienionej formule prawnej – bardziej dostosowanej do współczesnych wymagań i oczekiwań wszystkich partnerów społecznych.

W styczniu 2015 r. partnerzy społeczni przedstawili swoje propozycje zmian w systemie dialogu społecznego. Przedstawiony projekt jest oparty na zaproponowanych przez partnerów

społecznych rozwiązaniach stanowiących wspólnie wypracowany kompromis dla przywrócenia dialogu społecznego w nowej formule.

## **I. Aktualny stan prawny**

Obecnie kwestie szeroko pojętego dialogu społecznego reguluje ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.) – zwanej dalej „ustawą o Trójstronnej Komisji”, która stanowi umocowanie dla Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych – zwanej dalej „Trójstronną Komisją” – funkcjonującej jako trójstronne forum dialogu strony rządowej, strony pracodawców i strony pracowników.

Ustawa stworzyła również możliwość tworzenia wojewódzkich komisji dialogu społecznego jako czterostronnego gremium dialogu partnerów regionalnych, funkcjonującego dla zachowania pokoju społecznego w regionie, a także wskazującego potrzeby w zakresie społecznym i gospodarczym w danym województwie.

## **II. Projektowane rozwiązania**

Głównymi celami dialogu społecznego są w szczególności:

- uspołecznienie mechanizmów podejmowania decyzji publicznych, z uwzględnieniem zróżnicowanych punktów widzenia partnerów społecznych, którzy w demokratycznym państwie posiadają prawo do równego traktowania przez władze publiczne, a także przeciwdziałanie eliminacji istotnych społecznych interesów podnoszonych podczas debaty publicznej, co pozwala na uzyskanie społecznego przyzwolenia dla prowadzonej polityki;
- równoważenie społecznych interesów, w celu zagwarantowania wprowadzanym przez Rząd rozwiązaniom realizacji interesu publicznego, bez obawy, że służą jedynie wąskim grupom zawodowym i społecznym. W szczególności równoważenia, w ramach dialogu prowadzonego przez organy administracji, wymaga interes publiczny, a także interes słabiej zorganizowanych grup społecznych (podatnicy, konsumenci usług publicznych jak np. pacjenci, uczniowie) oraz osób o niskim statusie materialnym;
- przygotowanie lepszych jakościowo rozwiązań w dziedzinie polityki społeczno-gospodarczej poprzez uzyskanie szerszej i wielowymiarowej wiedzy na temat problemów, które są przedmiotem proponowanych przez Rząd rozwiązań oraz prowadzenie stałej debaty ze społeczeństwem, pozwalającej na wyjaśnienie istoty proponowanych rozwiązań, a także na takie jej ukierunkowanie, które pozwala na poszerzenie społecznej akceptacji dla tych rozwiązań.

Z powyższego wynika, że dialog społeczny dotyczy praktycznie wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, nie zaś wąsko pojmowanych stosunków przemysłowych, dlatego – w stosunku do obecnie funkcjonujących instytucji dialogu społecznego oraz z uwagi na rozwijającą się sytuację społeczno-ekonomiczną – zasadnym jest szerokie pojmowanie kwestii i obszarów, w których dialog powinien być prowadzony.

Za szerokim ujęciem dialogu społecznego przemawia ukształtowanie, w art. 12 Konstytucji RP, podstawowego zakresu podmiotowego partnerów władz publicznych *"Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji*

*społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych zrzeszeń oraz fundacji*". Niezwykle istotne znaczenie dla prawnych podstaw dialogu społecznego ma art. 20 Konstytucji RP, który mówi, że *"społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej"*. Omawiany przepis stanowi ramy dla funkcjonowania Rzeczypospolitej Polskiej i odwołuje się do dialogu społecznego i współpracy władzy publicznej z partnerami społecznymi. Należy podkreślić, iż w świetle przepisów Konstytucji dialog społeczny nie jest prawem władzy publicznej, lecz przede wszystkim jej konstytucyjnym obowiązkiem.

Efektom dialogu społecznego powinny być, z jednej strony pokój społeczny, z drugiej zaś trwały i zrównoważony rozwój kraju i społeczeństwa. Co istotne regulacje prawne i programy tworzone z zachowaniem zasad dialogu społecznego legitymizuje poparcie i porozumienie stron dialogu.

Projekt stanowi realizację, wielokrotnie podkreślaną przez Rząd, woli wznowienia przerwanych dialogu społecznego, w tym w ramach trójstronnego porozumienia „rząd - pracodawcy - związki zawodowe”. Otwarcie na dialog społeczny oraz współdziałanie z partnerami społecznymi ma szczególne znaczenie dla umocnienia demokratycznego charakteru państwa, zaufania obywateli do jego instytucji, efektywnej kontroli administracji publicznej.

W związku z powyższym zasadnym jest określenie szerokiego zakresu spraw, co do których prowadzony jest dialog społeczny, w szczególności w ramach Rady Dialogu Społecznego, będącej następcą prawnym Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych. Zaproponowane przepisy art. 1 (kompetencje Rady), art. 2 (zadania Rady i jej stron), art. 5 i 6 (opiniowanie projektów dokumentów rządowych), art. 7 (przygotowywanie przez stronę społeczną Rady projektów aktów prawnych) wydają się adekwatne do tego, w jaki sposób powinna wyglądać współpraca Rządu z partnerami społecznymi. W kwestii art. 13 – podobne uprawnienie już występuje w ustawie o związkach zawodowych oraz ustawie o organizacjach pracodawców.

Celem projektu nie jest wyłącznie zastąpienie przez Radę Dialogu Społecznego Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, lecz przede wszystkim zapewnienie nowych warunków prowadzenia dialogu społecznego w zmienionej formule prawnej – bardziej dostosowanej do współczesnych wymagań i oczekiwań wszystkich partnerów społecznych. Konieczność wprowadzenia zmian przejawiała się zarówno w postulatach związków zawodowych i organizacji pracodawców, jak i potrzebach strony rządowej.

## **Rada Dialogu Społecznego**

Przepisy tworzące Radę Dialogu Społecznego, jako forum trójstronnej współpracy strony pracowniczej, strony pracodawców oraz strony rządowej, mają na celu zastąpić, funkcjonującą obecnie, Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Rada Dialogu Społecznego, zwana dalej Radą, ma prowadzić dialog w celu zapewnienia warunków rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zwiększenia konkurencyjności polskiej gospodarki i spójności społecznej, a także ma w sposób praktyczny realizować zasadę partycypacji i solidarności społecznej w zakresie stosunków zatrudnienia. Działania Rady mają służyć poprawie jakości formułowania i wdrażania polityk oraz strategii społeczno-gospodarczych, a

także budowania wokół nich społecznego porozumienia trzech partnerów, którymi są organizacje pracowników, organizacje pracodawców i Rząd.

Dodatkowo Rada będzie wspierać prowadzenie dialogu na wszystkich szczeblach jednostek samorządu terytorialnego (m.in. powiaty i gminy).

Dialog społeczny prowadzony przez Radę i jej strony będzie realizowany poprzez kompetencje/zadania Rady, do których należeć będzie w szczególności:

- 1) wyrażanie opinii i zajmowanie stanowisk,
- 2) opiniowanie projektów założeń projektów ustaw oraz projektów aktów prawnych,
- 3) inicjowanie na zasadach określonych niniejszą ustawą procesu legislacyjnego,
- 4) wykonywanie innych zadań wynikających z innych ustaw.

Strony Rady będą uprawnione do zawierania porozumień lub zajmowania wspólnych stanowisk, których przedmiotem mogą być wzajemne zobowiązania stron służące realizacji dialogu społecznego.

Podobnie jak to ma miejsce obecnie, każdej ze stron Rady przysługiwać będzie prawo wniesienia pod jej obrady sprawy o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, jeżeli uzna, że jej rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego, rozwoju społeczno-gospodarczego i wzrostu dobrobytu, zwiększenia konkurencyjności polskiej gospodarki oraz spójności społecznej. Także każda ze stron Rady, również wspólnie z inną stroną Rady, będzie mogła zająć stanowisko w każdej sprawie dotyczącej polityki społecznej lub gospodarczej. Każda ze stron Rady będzie mogła wezwać inną stronę Rady do zajęcia stanowiska w sprawie, którą uzna za mającą duże znaczenie społeczne lub gospodarcze.

W projekcie zaproponowano szczególne przepisy określające tryb i formę podejmowania ustaleń przez Radę, a także umożliwiające przekazywanie spraw tworzonym w ramach Rady zespołom problemowym, stałym albo doraźnym. Rada nie będzie związana stanowiskiem zespołu, stanowiącym jedynie przedłożenie do przyjęcia przez Radę konkretnej uchwały.

Projekt ustawy zakłada dychotomiczne podejście do funkcjonowania Rady, co znajduje odbicie w uprawnieniach zastrzeżonych dla dialogu autonomicznego dwóch stron pracodawców i pracowników, oraz dla dialogu trójstronnego z udziałem trzech partnerów, a więc całej Rady.

Takimi uprawnieniami zastrzeżonymi do realizacji w ramach dialogu autonomicznego będzie należało wyrażanie opinii do przygotowywanych przez Radę Ministrów oraz jej członków projektów założeń projektów ustaw i projektów aktów prawnych pozostających we właściwości Rady. To uprawnienie zostało obwarowane sztywnym terminem do wyrażenia opinii, który w zasadzie nie będzie mógł być krótszy niż 30 dni od dnia przekazaniu projektu na adres elektroniczny przy czym będzie mógł zostać skrócony do 21 dni ze względu na ważny interes publiczny. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważane ma być za rezygnację z prawa jej wyrażenia. Projekt przewiduje, iż w przypadku gdy Rada Ministrów nie uwzględni opinii albo dokona istotnych merytorycznych zmian w projekcie w stosunku do opiniowanego projektu, będzie zobowiązana do przedstawienia swojego stanowiska w treści uzasadnienia projektu przedkładanego Sejmowi, o czym ma poinformować Radę.

Kolejnym uprawnieniem zastrzeżonym do realizacji w ramach dialogu autonomicznego będzie należała *quasi* inicjatywa legislacyjna, z której strona pracowników i strona pracodawców Rady będzie miała prawo skorzystać. Projekty założeń projektów ustaw albo

projekty aktów prawnych pozostające we właściwości Rady przygotowywane i wspólnie uzgodnione przez strony dialogu autonomicznego będą mogły być przekazane do właściwego ministra w celu przedłożenia Radzie Ministrów. Inicjatywa ustawodawcza nie jest samodzielnym uprawnieniem Rady, gdyż realizuje ją Rada Ministrów. Uprawnienie w zakresie występowania z wnioskiem o wszczęcie inicjatywy legislacyjnej posiadają związki zawodowe na podstawie art. 20 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2014 r. poz.167) oraz organizacje pracodawców na podstawie art. 16<sup>2</sup> ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz.U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.). Te przepisy obligują organy państwa, do którego został skierowany wniosek, by w terminie 30 dni przedstawiły związkowi zawodowemu/organizacjom pracodawców swoje stanowisko, a w razie negatywnego stanowiska (nie przyjęcia inicjatywy) uzasadniły odmowę. Obowiązki informacyjne nakładane, w tym przepisie, na Radę Ministrów, recypują obowiązujące rozwiązania, równoważące obowiązek przedłożenia przez wnioskodawcę projektu aktu wraz z uzasadnieniem i Oceną Skutków Regulacji (OSR).

Nieprzyjęcie takiego projektu do dalszych prac przez Radę Ministrów wymagać będzie przedstawienia stronie społecznej Rady, w terminie 2 miesiące od dnia podjęcia decyzji nieprzyjęciu projektu, nie później niż w terminie 4 miesiące od dnia otrzymania projektu przez właściwego ministra, pisemnego uzasadnienia. Natomiast w przypadku wniesienia projektu ustawy do Sejmu z istotnymi merytorycznymi zmianami w uzasadnieniu projektu powinna znaleźć się informacja zawierająca przyczyny wprowadzanych zmian. Innym uprawnieniem strony pracowników i strony pracodawców Rady o charakterze inicjatywy legislacyjnej będzie prawo do występowania z wspólnym wnioskiem o wydanie lub zmianę ustawy albo innego aktu prawnego w zakresie właściwości Rady. Takie wnioski będą kierowane do właściwego ministra, który w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od jego złożenia będzie zobowiązany do przedstawienia stanowiska Rady Ministrów. Projekt przewiduje, że wnioskodawcy będą mogli zwrócić się z prośbą o przedstawienie stanowiska na najbliższym posiedzeniu Rady.

Tego samego typu uprawnieniem, przysługującym jedynie stronie pracowników i stronie pracodawców Rady, będzie możliwość wnioskowania o przeprowadzenie wysłuchania publicznego do podmiotu odpowiedzialnego za opracowanie projektu aktu normatywnego dotyczącego spraw objętych zakresem właściwości Rady. Z inicjatywą w tym zakresie będzie mogła wystąpić każda z organizacji, wchodzących w skład Rady. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, wysłuchanie publiczne może być przeprowadzone przez podmiot odpowiedzialny za opracowanie projektu rozporządzenia (np. minister). Oznacza to, że wysłuchanie publiczne ma charakter fakultatywny i decyzja o jego przeprowadzeniu zależy od uznania podmiotu odpowiedzialnego za przygotowanie projektu. Projektowane rozwiązanie jest uzupełnieniem istniejących przepisów, nie ma charakteru obligatoryjnego i wprowadza jedynie inicjatywę w zakresie wysłuchania publicznego na wniosek strony społecznej Rady Dialogu Społecznego.

Podobny charakter ma uprawnienie (strony pracowników i strony pracodawców Rady) do występowania z wspólnym zapytaniem w zakresie spraw należących do właściwości Rady do właściwego ministra. Odpowiedź na takie wystąpienie powinna być udzielona w terminie 30 dni od otrzymania zapytania.

Szczególnie istotnym uprawnieniem autonomicznym strony pracowników i strony pracodawców Rady będzie prawo do podjęcia uchwały o wystąpieniu przez Przewodniczącego Rady do Sądu Najwyższego z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, jeżeli w orzecznictwie Sądu Najwyższego lub sądów powszechnych ujawniły się

rozbieżności w wykładni prawa. Należy pamiętać, że reprezentatywnym organizacjom związkowym przysługiwało prawo występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie. Uprawnienie to zostało zniesione nowelizacją ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym.

Projekt przyznaje stronie pracowników i stronie pracodawców Rady uprawnienia do wspólnego przedstawiania Sądowi Najwyższemu wniosku o rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa ujawniającej się w orzecznictwie sądów powszechnych lub Sądu Najwyższego, co w kontekście przyznania nowych kompetencji w stosunku do Trójstronnej Komisji, jest niezbędne do wykonywania zadań i kompetencji Rady. Przewidziany w tym przepisie instrument nie pozwala na ingerencję w orzecznictwo, a jedynie na zainicjowanie postępowania przed Sądem Najwyższym.

W obecnie obowiązujących przepisach strona pracowników i strona pracodawców Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych mogła zawierać ponadzakładowe układy zbiorowe pracy albo porozumienia określające wzajemne zobowiązania stron. Projekt zakłada utrzymanie tego uprawnienia, z zachowaniem rygorów zawierania układów wynikających z przepisów art. 239 -241<sup>13</sup> Kodeksu pracy, z wyłączeniem art. 241<sup>2</sup> § 2 oraz art. 241<sup>9</sup> § 3-5.

Rada każdego roku będzie określać program swojego działania uwzględniając aktualną sytuację społeczno-gospodarczą, wskazując zagadnienia priorytetowe dla rozwoju i zwiększenia efektywności dialogu społecznego w Polsce. Program Rady, opracowany w oparciu o aktualny wykaz prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, będzie przedstawiany Radzie Ministrów w terminie do dnia 20 lutego każdego roku. Zaproponowane rozwiązanie ma na celu zapewnienie większej i bliższej współpracy partnerów społecznych z rządem przy planowaniu programu prac Rady.

Projekt zakłada powołanie nie tylko Rady, jako instytucji dialogu społecznego, ale również wojewódzkich rad dialogu społecznego, zwanych dalej „WRDS”, które będą prowadzić dialog w celu zapewnienia warunków rozwoju społeczno-gospodarczego o zasięgu wojewódzkim. WRDS, podobnie jak w obecnie obowiązujących przepisach, będą realizować dialog czterech stron: strony pracowników, strony pracodawców, strony rządowej, której reprezentantem jest wojewoda, oraz strony samorządowej, której reprezentantem będzie marszałek województwa.

Rada będzie rozpatrywać wnioski WRDS, o ile będą dotyczyły spraw objętych jej właściwością. Rada będzie mogła przekazać sprawę o zasięgu wojewódzkim właściwemu WRDS. Informację o rozstrzygnięciu przekazanej sprawy Przewodniczący WRDS będzie przedstawiał Prezydium Rady, które może zdecydować o wniesieniu jej pod obrady plenarne.

Rada Dialogu Społecznego – podobnie jak Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych – będzie brała czynny udział w przygotowaniu projektu budżetu państwa na rok następny, przy czym – w konsultacji z ministrem właściwym do spraw finansów – zaproponowano elastyczne podejście do prac nad ustawą budżetową – obecnie są to sztywne terminy. Tak jak ma to miejsce w obecnej ustawie strona rządowa, w terminie do dnia 10 maja każdego roku, będzie przedstawia Radzie wstępną prognozę wielkości makroekonomicznych stanowiących podstawę do prac nad projektem ustawy budżetowej na rok następny. Procedura uzgodnień zakładać będzie, że strony pracowników i pracodawców Rady, w terminie 10 dni od dnia otrzymania wstępnej prognozy wielkości makroekonomicznych stanowiących

podstawę do prac nad projektem ustawy budżetowej na rok następny, będą przedstawiać wspólną propozycję w sprawie waloryzacji w następnym roku wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w tym w państwowej sferze budżetowej, minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku gdy w tym terminie strony pracowników i pracodawców Rady nie przedstawią wspólnej propozycji, każda z tych stron będzie mogła, w terminie 5 dni roboczych, przedstawić swoją propozycję w każdej ze spraw. Natomiast gdy w ww. terminie strona nie przedstawi propozycji w tych sprawach, każda z organizacji, której przedstawiciele reprezentują stronę w Radzie, będzie mogła przedstawić swoją propozycję, z zachowaniem terminu 5 dni roboczych.

Kolejne przepisy projektu zakładają, że strona rządowa, z zachowaniem terminu do dnia 15 czerwca każdego roku, kierować będzie założenia projektu budżetu państwa na rok następny do Rady w celu zajęcia stanowiska przez strony pracowników i pracodawców. Procedura uzgodnień określa szczegółowo sposób ich prowadzenia i terminy. Strony pracowników i pracodawców Rady będą zajmować, w terminie 30 dni od dnia otrzymania założeń projektu budżetu państwa na rok następny, wspólne stanowisko w sprawie założeń. W przypadku gdy w tym terminie strony nie uzgodnią wspólnego stanowiska, każda ze stron będzie mogła, z zachowaniem terminu 3 dni roboczych, zająć stanowisko w sprawie założeń projektu budżetu państwa na rok następny. Natomiast gdy i w tym terminie strony nie uzgodnią stanowiska w sprawie założeń, opinię będzie mogła przedstawić każda z organizacji, której przedstawiciele reprezentują stronę pracowników i stronę pracodawców w Radzie, w terminie 3 dni roboczych.

Podobnie jak Trójstronna Komisja, Rada będzie także uzgadniać projekt ustawy budżetowej. Strona rządowa, nie później niż 30 dni przed przedstawieniem projektu ustawy budżetowej Sejmowi, kierować będzie projekt ustawy budżetowej na rok następny wraz z uzasadnieniem w celu zajęcia stanowiska przez strony pracowników i pracodawców. Strony mają zająć wspólne stanowisko w sprawie projektu ustawy budżetowej, nie później niż w 10 dniu roboczym po dniu, w którym otrzymały ten projekt. Procedura uzgodnień przewiduje, że nie uzgodnienie wspólnego stanowiska w tym terminie, umożliwi każdej ze stron zajęcie stanowiska w sprawie projektu ustawy budżetowej w ciągu następnych 5 dni roboczych. W przypadku gdy i w tym strona nie uzgodni stanowiska w sprawie projektu, opinię w sprawie będzie mogła przedstawić każda z organizacji, której przedstawiciele reprezentują stronę pracowników i stronę pracodawców w Radzie w ciągu 3 dni roboczych. W porównaniu z ustawą o Trójstronnej Komisji terminy opiniowania zostały wydłużone, co stanowi realizację postulatu partnerów społecznych, którzy wielokrotnie wskazywali na brak możliwości rzeczywistego ustosunkowania się do przedstawianych propozycji, zagwarantowanych im ustawowo w dotychczasowych terminach.

Zagadnienia budżetu państwa zamykają przepisy o obowiązku informowania o przebiegu wykonania ustawy budżetowej za pierwsze półrocze bieżącego roku, w terminie do dnia 10 września tego roku, przez Ministra Finansów, a także obowiązku przedstawiania informacji z wykonania ustawy budżetowej przez Radę Ministrów w terminie do dnia 31 maja roku następnego. Należy przy tym podkreślić, że zarówno art. 226 Konstytucji RP, jak i art. 182 ustawy o finansach publicznych mówi o przedstawianiu rocznego sprawozdania z wykonania ustawy budżetowej i precyzuje zasady postępowania w tym zakresie. Natomiast projektowana regulacja ma charakter wyłącznie informacyjny (w stosunku do partnerów społecznych, czyli podmiotów, które biorą czynny udział w projektowaniu ustawy budżetowej), a także pomocniczy w stosunku do Sejmu, sprawującego kontrolę nad wykonaniem budżetu państwa.

Przepisy określać będą skład i sposób powoływania Rady. W skład Rady wchodzić będą przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców. Natomiast w samych pracach Rady będą brać udział, z głosem doradczym przedstawiciele Prezydenta RP, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Głównego Inspektora Pracy i Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto, mogą brać udział, na zaproszenie Przewodniczącego Rady przedstawiciele innych wybranych i zainteresowanych organizacji oraz instytucji – zgodnie z ich zadaniami publicznymi. Obowiązek osobistego uczestnictwa w pracach Rady, wynikający z art. 27 ust. 2, będzie dotyczył tylko powołanych przez Prezydenta RP członków Rady oraz przedstawicieli Prezydenta RP, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Głównego Inspektora Pracy, Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, powołanych do udziału w pracach Rady. Natomiast przedstawiciele innych organizacji i instytucji będą zapraszani przez Przewodniczącego Rady w zależności od potrzeby.

#### Strona pracowników

Stronę pracowników w Radzie reprezentować będą przedstawiciele reprezentatywnych organizacji związkowych. Przy czym za reprezentatywne organizacje związkowe uznawane będą ogólnokrajowe związki zawodowe, ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych i ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe (konfederacje), które spełniają łącznie następujące kryteria:

- 1) zrzeszają więcej niż 300.000 członków będących pracownikami,
- 2) działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej.

Przy ustalaniu kryterium liczebności będzie się uwzględniać nie więcej niż po 100.000 członków organizacji związkowej będących pracownikami zatrudnionymi w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w jednej sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej. Organizacja związkowa ubiegająca się o uznanie jej za reprezentatywną organizację związkową przy ustalaniu liczby pracowników nie uwzględnia pracowników zrzeszonych w tych spośród jej organizacji członkowskich, które są lub w okresie roku przed złożeniem wniosku o stwierdzenie reprezentatywności były zrzeszone w reprezentatywnej organizacji związkowej mającej przedstawicieli w składzie Rady. Strona pracowników będzie mogła zapraszać do udziału w pracach Rady, z głosem doradczym, przedstawicieli związków zawodowych i organizacji związkowych niespełniających kryteriów reprezentatywności oraz przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych.

#### Strona pracodawców

Stronę pracodawców w Radzie reprezentować będą przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców, działające wyłącznie w oparciu o ustawę o organizacjach pracodawców lub ustawę o rzemiośle. Za reprezentatywne uznawane będą organizacje pracodawców, które będą spełniać łącznie następujące kryteria:

- 1) zrzeszać pracodawców zatrudniających więcej niż 300.000 pracowników;
- 2) mieć zasięg ogólnokrajowy;
- 3) posiadać wśród członków regionalne organizacje pracodawców o charakterze ponadbranżowym, mające siedziby w co najmniej połowie województw;
- 3) działać w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności określony ma być w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Przy ustalaniu kryterium liczebności uwzględniane ma być nie więcej niż po 100.000 pracowników zatrudnionych przez pracodawców zrzeszonych w organizacji pracodawców, których podstawowy rodzaj działalności określony jest w jednej sekcji Polskiej Klasyfikacji

Działalności (PKD), przy czym pod uwagę brane będą sekcje obejmujące co najmniej 3000 pracowników.

Strona pracodawców będzie mogła zapraszać do udziału w pracach Rady, z głosem doradczym, przedstawiciele organizacji pracodawców niespełniających kryteriów reprezentatywności oraz przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych.

#### Procedura stwierdzenia reprezentatywności

Wnioski o stwierdzenie ich reprezentatywności, zarówno organizacji związkowych, jak i organizacji pracodawców, rozpatrywać będzie sąd okręgowy w Warszawie, który orzeczenie w tej sprawie będzie miał wydać w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku. Postępowanie odbywać się będzie w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Z wnioskiem o stwierdzenie reprezentatywności organizacje związkowe i organizacje pracodawców występować będą co 4 lata. Okres 4 lat liczony będzie od dnia uprawomocnienia się poprzednio wydanego orzeczenia. Z upływem 4 lat od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie wniosku o stwierdzeniu reprezentatywności, organizacja związkowa i organizacja pracodawców będzie tracić uprawnienia organizacji reprezentatywnej, chyba że udokumentuje Prezydium Rady złożenie wniosku o ponowne stwierdzenie reprezentatywności. W takim przypadku organizacja ta będzie zachowywała status organizacji reprezentatywnej do czasu uprawomocnienia się orzeczenia sądu w sprawie wniosku o ponowne stwierdzenie reprezentatywności. Procedura w zakresie stwierdzenia reprezentatywności jest tożsama do procedury stosowanej w obecnym stanie prawnym.

Dodatkowo przepisy przejściowe ustawy wskazują, że organizacje, które uzyskały reprezentatywność przed wejściem w życie ustawy, zachowują swój status do końca okresu trwania orzeczenia sądu, wydanego na podstawie ustawy o Trójstronnej Komisji.

#### Funkcjonowanie Rady

Każda z reprezentatywnych organizacji pracodawców i pracowników oraz strona rządowa będą reprezentowane w Radzie przez swych przedstawicieli. Wybór przedstawicieli stron Rady dokonywany będzie z zachowaniem autonomii strony pracowników i pracodawców. Dlatego liczbę przedstawicieli każdej reprezentatywnej organizacji w składzie Rady ustalać będą wspólnie strony pracowników i pracodawców, z zachowaniem równej liczby przedstawicieli. Strona pracowników i strona pracodawców będzie miała równą liczbę przedstawicieli w ramach danej strony. Liczbę przedstawicieli strony rządowej w składzie Rady, będących zarazem członkami Rady Ministrów, ustalać będzie Prezes Rady Ministrów. Liczbę przedstawicieli strony pracowników i pracodawców zatwierdzać będzie Rada w drodze uchwały.

Projekt przewiduje, że akty powołania do i odwołania ze składu Rady będą wręczane przez Prezydenta RP, na wniosek każdej z organizacji pracowników i pracodawców Rady oraz Prezesa Rady Ministrów (w przypadku strony rządowej), przy czym w skład strony rządowej – oprócz członków Rady Ministrów – wchodzić będzie po jednym przedstawicielu ministra właściwego do spraw pracy (sekretarz lub podsekretarz stanu odpowiedzialny za dialog społeczny) i ministra właściwego do spraw finansów publicznych (sekretarz lub podsekretarz stanu odpowiedzialny za budżet państwa).

Rada obradować będzie na posiedzeniach plenarnych. Swoje decyzje podejmować będzie w drodze uchwały na posiedzeniach plenarnych, jeżeli w posiedzeniu brać będą udział przedstawiciele więcej niż połowy reprezentatywnych organizacji pracowników i pracodawców oraz co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej. Dla podjęcia uchwały wymagana będzie zgoda każdej ze stron. Stanowiska strony pracowników i strony

pracodawców będą przyjmowane zwykłą większością, przy czym wymagane będzie uczestniczenie w głosowaniu co najmniej 2/3 członków Rady reprezentujących daną stronę. Stanowisko strony rządowej przyjmowane będzie jednomyślnie przez obecnych na posiedzeniu przedstawicieli strony rządowej.

W projekcie przewiduje się odrębną procedurę podejmowania uchwał dla decyzji podejmowanych w drodze dialogu autonomicznego (art. 5, 7, 8, 9, 13, 14 ustawy). W takich sprawach strona pracowników i strona pracodawców będzie podejmować decyzje w drodze uchwały podejmowanej na posiedzeniu plenarnym, jeżeli w posiedzeniu udział brać będą przedstawiciele więcej niż połowy reprezentatywnych organizacji pracowników i pracodawców. Przyjęcie uchwał wymagać będzie zgody obu strony. Sama uchwała przyjmowana będzie zwykłą większością, przy czym wymagane będzie uczestniczenie w głosowaniu co najmniej 2/3 członków Rady reprezentujących daną stronę. W tym przypadku w podejmowaniu uchwały udziału nie bierze strona rządowa.

Projekt dopuszcza możliwość podejmowania uchwał przez Radę w drodze głosowania korespondencyjnego. Przyjęcie uchwały odbywać się będzie przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Przy podejmowaniu uchwały w drodze korespondencyjnego głosowania głos w imieniu strony rządowej oraz reprezentatywnych organizacji pracowników i pracodawców oddawać będą Przewodniczący i wiceprzewodniczący Rady. W tym przypadku decyzja będzie podejmowana jednomyślnie. Głosowanie korespondencyjne będzie ważne, jeżeli wezmą w nim udział wszystkie reprezentatywne organizacje pracowników i pracodawców oraz strona rządowa.

Podobnie jak w przypadku Trójstronnej Komisji, pracami nowej instytucji kierować będzie Prezydium, w skład którego wchodzić będą Przewodniczący Rady i wiceprzewodniczący Rady.

Natomiast odmiennie regulowane będą kwestie przewodniczenia pracom Rady. Przewodniczącym Rady będzie naprzemiennie przedstawiciel strony pracowników, strony pracodawców, wskazywany przez daną stronę i będący członkiem Rady albo strony rządowej, wskazywany przez Prezesa Rady Ministrów spośród członków Rady Ministrów będących w składzie Rady. Do tej pory, przewodniczącym Komisji mógł być wyłącznie przedstawiciel rządu. Takie uregulowania funkcjonują w przypadku działających w innych krajach odpowiedników Rady Dialogu Społecznego, w których uczestniczą partnerzy społeczni (Rady Społeczno-Gospodarcze, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny) i co do zasady ma uniezależnić Radę od strony rządowej (zwłaszcza w kontekście nadania nowych uprawnień stronie pracowników i stronie pracodawców). Wybór kolejności przewodniczenia Radzie będą uzgadniać strony Rady. Kadencja Przewodniczącego Rady będzie trwać 1 rok, co ma korespondować przepisami dotyczącymi przygotowywania w perspektywie rocznej planu działania Rady i przedstawiania Sejmowi sprawozdania z prac Rady.

Przedstawiciele każdej z reprezentatywnych organizacji oraz Prezes Rady Ministrów – w imieniu strony rządowej – będą wskazywać po jednym wiceprzewodniczącym Rady, przy czym nie wskazywany będzie wiceprzewodniczący przez organizację lub stronę rządową, której przedstawiciel będzie Przewodniczącym Rady. Prezydium Rady koordynować będzie pracę Rady i jej zespołów problemowych, w szczególności będzie ustalać harmonogram prac Rady, porządek posiedzeń oraz rozpatrywać sprawy przekazane przez Radę. Dodatkowo projekt przywiduje ustawowe umocowanie Sekretarzy Prezydium Rady, z pomocy których Prezydium Rady będzie korzystać przy wykonywaniu zadań.

Do zadań Przewodniczącego Rady należeć będzie w szczególności zwoływanie i przewodniczenie posiedzeniom Rady i jej Prezydium, reprezentowanie Rady w kontaktach zewnętrznych, kierowanie w imieniu Rady wniosków i zapytań do właściwych organów, a także wykonywanie innych czynności zleconych przez Radę. Nową regulacją jest przedstawianie przez Przewodniczącego Rady Sejmowi RP corocznie w terminie do dnia 31 maja, sprawozdania z działalności Rady w roku poprzednim, w celu większego zainteresowania społeczeństwa oraz władzy ustawodawczej (Sejmu RP) sprawami dialogu społecznego.

Posiedzenia Rady oraz jej Prezydium będą odbywać się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące. Posiedzenia zwoływane będą przez Przewodniczącego Rady, z inicjatywy własnej lub na wniosek co najmniej dwóch wiceprzewodniczących Rady. Rada, w drodze uchwały, będzie mogła przekazać Prezydium rozpatrzenie sprawy należącej do jej kompetencji, z wyjątkiem zadań, których realizacja wynika z przepisów odrębnych.

W ramach Rady będą mogły być tworzone zespoły problemowe, stałe albo doraźne – analogiczne uprawnienia przysługiwały Trójstronnej Komisji.

Z każdego posiedzenia Rady sporządzany będzie komunikat.

Nowością jest jawność posiedzeń Rady, w związku z wielokrotnie zgłaszanym (również przez partnerów społecznych) postulatem dotyczącym konieczności zapewnienia lepszego informowania społeczeństwa o pracach w ramach dialogu społecznego. Szerokie informowanie społeczeństwa o decyzjach Rady i udziale przedstawicieli związków zawodowych i organizacji pracodawców w procesie stanowienia prawa, przyczyni się do promocji dialogu społecznego i Rady jako jego forum. Taka formuła funkcjonuje w wielu krajach europejskich, gdzie działają Rady Społeczno-Gospodarcze. Z ważnych powodów Rada będzie mogła powziąć decyzję o wyłączeniu jawności posiedzenia.

Regulamin Rady będzie obejmował w szczególności tryb i sposób pracy Rady oraz jej Prezydium, sposób powoływania i funkcjonowania zespołów problemowych, uprawnienia członków Rady związane z udziałem w jej pracach, formę i sposób udostępniania komunikatu po posiedzeniu, sposób informowania o przebiegu posiedzeń Rady, sposób zapraszania do udziału w pracach Rady przedstawicieli z głosem doradczym, sposób powoływania i zadania Sekretarza Prezydium Rady. Kwestie te – zgodnie z zasadami techniki prawodawczej jako zagadnienia mniej istotne, nie będą rozstrzygane w ustawie.

Projekt zakłada odmienne od obecnych – w zakresie Trójstronnej Komisji – uregulowania w zakresie obsługi i finansowania Rady. W obecnym stanie prawnym, obsługę Komisji zapewnia sekretariat Komisji będący komórką organizacyjną urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw pracy, zaś koszty jej działania są pokrywane z budżetu państwa w części dotyczącej tegoż ministra. Niemniej z uwagi na odmienne kompetencje i zadania Rady, zwłaszcza przyznanie wielu autonomicznych kompetencji strony pracowników i strony pracodawców Rady, a także rotacyjność przewodniczenia pracom Rady, projekt zakłada utworzenie odrębnego Biura.

Obsługę techniczną, organizacyjną i kancelaryjno-biurową oraz ekspercką Rady zapewniać będzie wyodrębnione jako komórka organizacyjna państwowej jednostki budżetowej, podległej ministrowi właściwemu do spraw pracy, Biuro Rady Dialogu Społecznego, zwane

dalej „Biurem”. Organizację Biura i jego szczegółowy sposób działania określać będzie statut i regulamin jednostki budżetowej, zaś szczegółowe ich zapisy zostaną określone uchwałą Rady. Wydatki związane z funkcjonowaniem Rady i Biura będą pokrywane z budżetu państwa z części 31 - Praca, w ramach wyodrębnionego rozdziału klasyfikacji budżetowej, ujmowane w planie finansowym jednostki budżetowej.

Utworzenie niezależnego biura, zapewniającego obsługę techniczną, organizacyjną i kancelaryjno-biurową oraz ekspercką Rady było podstawowym postulatem partnerów społecznych, który w projekcie przedstawionym stronie rządowej był dużo dalej idący i zakładał utworzenie instytucji Rzecznika Dialogu Społecznego. W trakcie prowadzonych negocjacji nad projektem ustawy ustalono ostatecznie formułę Biura zaproponowaną przez stronę rządową, przy czym na wniosek partnerów społecznych wprowadzono przepis mówiący o dokonaniu po 24 miesiącach oceny funkcjonowania przepisów ustawy również pod kątem poszerzenia zakresu niezależności organizacyjnej i finansowej Rady. Konieczność zapewnienia zaplecza eksperckiego dla uczestników dialogu społecznego, prowadzonego w ramach instytucji dialogu społecznego, wynika również z rekomendacji, będących rezultatem projektu systemowego pn. „Poprawa funkcjonowania systemu dialogu społecznego oraz wzmocnienie instytucji i uczestników dialogu społecznego”, realizowanego w latach 2008–2009 przez MPiPS i współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Duże spectrum spraw, którymi będą się oni zajmować w ramach Rady, w szczególności w zakresie nowych zadań, gdzie kluczowe jest zapewnienie stałej interakcji z rządem (przykładowo art. 5, art. 7, dodatkowo art. 16-19) w pełni uzasadniają pokrywanie kosztów funkcjonowania Rady z budżetu państwa. W większości krajów europejskich, gdzie funkcjonują analogiczne ciała dialogu społecznego, o tradycyjnej strukturze rząd – związki zawodowe – organizacje pracodawców, są one finansowane z budżetu państwa i to rząd dba o odpowiednie warunki ich funkcjonowania.

Środki przeznaczone na obsługę funkcjonowania Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, przekazywane dotychczas partnerom społecznym, oraz dodatkowe środki na funkcjonowanie Rady i jej Biura – zgodnie z założeniami nowej regulacji – zostaną przeniesione do budżetu Biura Rady Dialogu Społecznego. Oprócz zadań realizowanych przez partnerów społecznych w ramach TK, a wynikających z obecnych regulacji prawnych (w szczególności ustaw o: Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych, o emeryturach i rentach z FUS), nowa regulacja przyznawać będzie stronie pracowników i stronie pracodawców Rady dodatkowe zadania (m.in. art. 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 ustawy), których realizacja będzie musiała się odbywać przy wykorzystaniu odpowiedniego wsparcia eksperckiego, w tym ekspertyz, badań i raportów, które następnie będą służyć jako podstawa przygotowania wniosków, opinii i stanowisk przez partnerów społecznych.

W związku z powstaniem Rady Dialogu Społecznego i Biura Rady Dialogu Społecznego wzrosną wydatki z budżetu państwa, w tym na wynagrodzenia osobowe. Szczegółowe wyliczenia w zakresie zwiększenia limitu wydatków w części 31 – Praca zawiera Ocena Skutków Regulacji.

Projekt zakłada, że prace strony rządowej w Radzie koordynować będzie minister właściwy do spraw pracy. Dotychczasowy sekretariat Komisji w nowym stanie prawnym będzie obsługiwał ministra właściwego do spraw pracy w zakresie wykonywania obowiązków związanych z koordynacją prac strony rządowej w Radzie.

Dodatkowo – na wniosek strony pracodawców i strony pracowników Rady – minister właściwy do spraw pracy będzie mógł powoływać zespoły, na forum których prowadzony będzie trójstronny dialog branżowy. Zespoły te będą funkcjonowały w analogiczny sposób jak dotychczas powoływane – pomimo braku regulacji ustawowych – trójstronne zespoły branżowe. Projekt nie przewiduje włączenia w struktury Rady obecnie funkcjonujących zespołów trójstronnych, działających poza Trójstronną Komisją.

## **Wojewódzkie Rady Dialogu Społecznego**

Oprócz Rady projekt zakłada utworzenie w województwach, na zasadzie fakultatywności, Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego – WRDS.

W obecnym stanie prawnym, fora dialogu społecznego, prowadzonego na szczeblu regionalnym stanowią wojewódzkie komisje dialogu społecznego - WKDS. Zasady i tryb ich działania, jak również sposób ustalania ich składu określa ustawa oraz Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2002 roku w sprawie wojewódzkich komisji dialogu społecznego.

Wojewódzka komisja dialogu społecznego to instytucja czterostronna. W jej skład wchodzi przedstawiciele:

- wojewody – jako strona rządowa,
- reprezentatywnych organizacji związkowych – jako strona pracowników,
- reprezentatywnych organizacji pracodawców – jako strona pracodawców,
- marszałka województwa – jako strona samorządowa.

Uprawnienia i kompetencje WRDS będą generalnie analogiczne do tych, którymi dysponują WKDS, z kilkoma zastrzeżeniami.

O utworzeniu WRDS postanawiać ma marszałek województwa na wspólny wniosek co najmniej jednej z reprezentatywnych organizacji pracowników oraz co najmniej jednej z reprezentatywnych organizacji pracodawców. W projekcie przewidziano również możliwość likwidacji WRDS przez marszałka, jeżeli o odwołanie swoich przedstawicieli z jej składu wystąpią wszystkie reprezentatywne organizacje pracowników lub wszystkie z reprezentatywne organizacje pracodawców. Przeniesienie kompetencji wojewodów na marszałków województw odnośnie powoływania i organizowania prac WRDS, stanowi realizację postulatów partnerów społecznych. Według ich opinii to marszałkowie województwa w sposób najbardziej właściwy, z uwagi na zakres zadań pozostających w obszarze ich kompetencji, przyczynią się do organizowania i prowadzenia dialogu społecznego w regionie. Dotychczasowe doświadczenia z prac wojewódzkich komisji dialogu społecznego wskazują na niewielkie zaangażowanie marszałków w prace komisji. Proponowana zmiana ma wpłynąć na zintensyfikowanie dialogu społecznego w regionie poprzez wskazanie marszałka jako organizatora prac WRDS. Tworzenie oraz zapewnienie funkcjonowania WRDS będzie stanowić zadanie z zakresu administracji rządowej, zlecone marszałkowi województwa, finansowanym w drodze dotacji celowej.

Do właściwości WRDS należeć będzie wyrażanie opinii i stanowisk w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa oraz w sprawach

przekazanych przez Radę (do tej pory WKDS miały możliwość wyłącznie przyjmowania opinii).

Ponadto marszałek województwa przedstawiać będzie stronie pracowników i stronie pracodawców WRDS do zaopiniowania projekty strategii rozwoju województwa i programów w zakresie objętym zadaniami związków zawodowych i organizacji pracodawców oraz sprawozdania z ich realizacji. Wyrażenie opinii w powyższych sprawach wymagać będzie zgody strony pracowników i strony pracodawców WRDS. Jeżeli strona pracowników i strona pracodawców WRDS nie uzgodni wspólnej opinii, każdej z reprezentatywnych organizacji pracowników i pracodawców, wchodzących z skład WRDS przysługiwać będzie prawo wyrażenia stanowiska.

Opinię lub stanowiska w sprawach przekazanych przez Radę Dialogu Społecznego WRDS przekazywać będzie do Prezydium Rady.

W projekcie zakłada się, że w skład WRDS wchodzić będą :

- 1) marszałek województwa oraz dwie wskazane przez niego osoby spośród przedstawicieli innych jednostek samorządu terytorialnego albo organizacji zrzeszających samorządy - jako przedstawiciele strony samorządowej;
- 2) przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracowników - jako przedstawiciele strony pracowników;
- 3) przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców - jako przedstawiciele strony pracodawców;
- 4) wojewoda oraz dwie wskazane przez niego osoby - jako przedstawiciele strony rządowej.

Liczbę przedstawicieli każdej organizacji w składzie WRDS będą ustalać wspólnie strony pracowników i pracodawców w drodze uchwały.

WRDS będzie mógł zapraszać do udziału w posiedzeniach przedstawicieli powiatów i gmin z terenu województwa. Członków WRDS powoływać/odwoływać będzie marszałek województwa, na wniosek organizacji i instytucji wchodzących w skład WRDS. Szczegółowy sposób i tryb działania WRDS określać będzie regulamin WRDS, a jego obsługę zapewnić ma biuro wojewódzkiej rady dialogu społecznego jako komórki organizacyjnej urzędu marszałkowskiego, przy czym w pierwszym roku funkcjonowania zakłada się pozostawienie finansowania działalności WRDS w gestii wojewody (przepisy przejściowe ustawy).

WRDS obradować będą na posiedzeniach plenarnych, przy czym pierwsze posiedzenie WRDS zwołać ma marszałek województwa, nie później niż w terminie 3 miesięcy od złożenia wniosku o utworzenie WRDS. Posiedzenia mają się odbywać w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące, a zwoływane mają być przez Przewodniczącego WRDS.

W projekcie przewidziano szczegółowe zasady zwoływania i prowadzenia posiedzeń WRDS, a także udziału w nich. Pracami WRDS kierować będzie Prezydium WRDS, w skład którego wchodzić ma przewodniczący WRDS i wiceprzewodniczący WRDS – analogicznie jak w przypadku Rady. Projekt zakłada kadencyjności (1 rok) i rotacyjność pełnienia funkcji przewodniczącego wszystkich stron WRDS, pozostawiając wybór kolejności uzgodnieniom strony.

Zasadą ma być, że WRDS wyraża stanowiska, jeżeli na posiedzeniu każda ze stron WRDS będzie reprezentowana przez co najmniej jednego przedstawiciela. Wyrażenie stanowiska przez WRDS wymagać będzie zgody wszystkich biorących udział w posiedzeniu. W razie braku zgody, każda ze stron będzie mogła przedstawić opinię w sprawie.

Wnioski zawierające stanowiska dotyczące rekomendacji rozwiązań i propozycji zmian prawnych WRDS przekazywać będzie Radzie Dialogu Społecznego, a w ciągu 30 dni Prezydium Rady będzie informować WRDS o sposobie rozpatrzenia wniosku.

## **Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe**

### Przepisy zmieniające

W projekcie zakłada się zmiany w kilkudziesięciu innych ustawach:

- ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.) w zakresie art. 241<sup>17</sup> w ust. 1 pkt 1,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w zakresie art. 24 ust. 3, art. 30 w ust. 2b pkt 4, art. 31 ust. 1 pkt 6c,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) w zakresie art. 43 ust. 1 pkt 3 lit. a i b, art. 43 ust. 1a i art. 50 ust. 2a i art. 50 ust. 2 pkt 3 lit. a i b,
- ustawa z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej orz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 79, poz. 431) w zakresie art. 7 ust. 1, 2, 4 i 5,
- ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z późn. zm.) w zakresie art. 1 pkt 1 i 9 i art. 2 ust. 6,
- ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2013 r. poz. 499, z późn. zm.) w zakresie art. 60 § 2,
- ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. z 2013 r. poz. 290, z późn. zm.) w zakresie art. 25 w ust. 3 pkt 5,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149) w zakresie art. 3 ust. 4, art. 22 ust. 5 pkt 10 i art. 66c ust. 2, art. 23 ust. 1-3,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1448, z późn. zm.) w zakresie art. 39 w ust. 3 w pkt 3 lit a i art. 42 w ust. 2 w pkt 3 lit a,
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440) w zakresie art. 89 ust. 3-5,
- ustawa z dnia 7 października 1999 r. o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Siła Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 83, poz. 932) w zakresie art. 15 ust. 2 pkt 1,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114) w zakresie art. 19,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163) w zakresie art. 9,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) w zakresie art. 99 ust. 1 pkt 2, art. 106 ust. 2 pkt 4,
- ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) w zakresie art. 42 ust. 1,

- ustawa z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy (Dz. U. poz. 1291, z późn. zm.) w zakresie art. 28 ust. 2 ustawy,
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. poz. 567) w zakresie art. 10 ust. 3,
- ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146) w zakresie art. 5 ust. 3 pkt 3 i art. 14 ust. 4 pkt 4 lit. a i b,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121) w zakresie art. 75 ust. 1 pkt 2 i 3,
- ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 167) w zakresie art. 19 ust. 1, art. 19<sup>1</sup> ust. 1 i art. 20 ust. 1,
- ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.) w zakresie art. 19-20,
- ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. Nr 55, poz. 236, z późn. zm.) w zakresie art. 11 ust. 1,
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.) w zakresie art. 16 ust. 1 pkt 5 i 6;
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2014 r. poz. 1804) w zakresie art. 6b ust. 1 pkt 7 i art. 13 ust. 3,
- ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782) w zakresie art. 4 ust. 2,
- ustawa z dnia 5 kwietnia 2002 r. o europejskich radach zakładowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1146) w zakresie art. 8 ust. 5
- ustawa z dnia 4 marca 2005 r. o europejskim ugrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej (Dz. U. Nr 62, poz. 551) w zakresie art. 65 ust. 5,
- ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) w zakresie art. 46c ust. 2,
- ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o spółdzielni europejskiej (Dz. U. Nr 149, poz. 1077) w zakresie art. 41 ust. 5,
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649) w zakresie art. 5 pkt 7,
- ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2012 r. poz. 404) w zakresie art. 7 ust. 4,
- ustawa z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej (Dz. U. Nr 234, poz. 1386, z późn. zm.) w zakresie art. 17 ust. 2 pkt 15.

### Przepisy przejściowe

Projekt zakłada uchylenie dotychczasowej ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), przy czym Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych ma działać do dnia powołania pierwszego składu Rady Dialogu Społecznego. Podobny przepis przejściowy przewidziano dla wojewódzkich komisji dialogu społecznego, które mają działać do dnia powołania pierwszych składów wojewódzkich rad dialogu społecznego, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Do dnia 31 grudnia 2015 r., wydatki związane z działalnością WRDS będą pokrywane z budżetu urzędu wojewódzkiego, natomiast – począwszy od 1 stycznia 2016 r. – z budżetu marszałka województwa.

Z dniem wejścia w życie ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego tracą moc uchwały Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisji dialogu społecznego, zgodnie z § 32 ust. 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (Dz.U. Nr 100, poz. 908). W myśl tego przepisu, jeżeli uchyla się ustawę, na podstawie której wydano akt wykonawczy, przyjmuje się, że taki akt wykonawczy traci moc obowiązującą odpowiednio z dniem wejścia w życie ustawy uchylającej.

Do pierwszego składu Rady zostaną powołani przedstawiciele każdej organizacji związkowej, każdej organizacji pracodawców, które w dniu wejścia w życie ustawy były reprezentowane w Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz przedstawiciele strony rządowej na wniosek Prezesa Rady Ministrów.

Sprawy prowadzone przez Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 lipca 2001 o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn zm.), niezakończone do dnia powołania pierwszego składu Rady Dialogu Społecznego, przejmować będzie Rada, zgodnie z założeniami projektu mają być one prowadzone na nowych zasadach. Podobny przepis przejściowy został zaproponowany dla spraw prowadzonych przez wojewódzkie komisje dialogu społecznego, a niezakończone do dnia powołania pierwszych składów wojewódzkich rad dialogu społecznego. Ze względu na fakultatywność powołania WRDS w projekcie przewidziano przepis, iż w przypadku niepowołania wojewódzkiej rady dialogu społecznego w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, sprawy prowadzone przez odpowiednią wojewódzką komisję dialogu społecznego i niezakończone przed upływem tego terminu, przejmuje Rada i prowadzi je na nowych zasadach.

Organizacje związkowe i organizacje pracodawców, których reprezentatywność została stwierdzona na podstawie orzeczenia sądowego wydanego w oparciu o art. 8 ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, zgodnie z założeniami projektu utrzymać mają swoją reprezentatywność do końca 4-letnich okresów.

Projekt przewiduje również przeprowadzenie ewaluacji funkcjonowania przepisów ustawy po 2 latach jej obowiązywania. W tym terminie Rada przedstawi również rekomendacje zmian ustawy pod kątem poszerzenia zakresu niezależności organizacyjnej i finansowej Rady.

Przepis końcowy zakłada wejście w życie nowej regulacji po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Problematyka regulowana w ustawie jest zgodna z przepisami prawa Unii Europejskiej i nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej. Opinia ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (pismo z dnia 16 kwietnia 2015 r. znak: DPUE-920-375-15/jf/1) o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego. Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projekt ustawy był udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Ponadto projekt ustawy został zamieszczony na platformie konsultacji prowadzonej przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

W terminie od dnia 7 kwietnia do 17 kwietnia 2015 r. trwały uzgodnienia międzyresortowe, natomiast w terminie od dnia 7 kwietnia do 28 kwietnia 2015 r. trwały konsultacje społeczne i publiczne projektu.